

Familjepolitisk helomvändning av s

Bör "livspusslet" lösas genom mer marknad, mer tid eller mer politik? Genom socialdemokraternas familjepolitiska helomvändning kan vi räkna med en radikalt förändrad jämställdhetspolitik vid nästa regeringskifte.

ANALYS

"Livspusslet"

av Kristina Lindquist

Lagom till skolstarten tar åter frågan om det så kallade "livspusslet" plats i det offentliga samtalet. Först ute är tjänstemannafacket TCO:s utredare Ulrika Hagström och Kerstin Olsson som i en artikel på DN Debatt (31/8 -08) konstaterar att nya grepp behövs för att komma framåt med jämställdheten och befria kvinnorna från att "dra hela lasset med hem och barn".

Deras recept är kraftigt subventionerade hushållsnära tjänster för barnfamiljer, så att ett par timmars disk och städning bara ska kosta 150 kronor. Som Arbetaren nyligen rapporterat (se 35/2008) är skatteavdraget för hushållsnära tjänster varken särskilt populärt eller jämnt utnyttjat över olika socialgrupper och TCO:s förslag har också fått kritik från vänsterhåll för att det inte anses främja jämställdheten mellan män och kvinnor eller gynnar rätt målgrupper. Även regeringens Nyamko Sabuni har kritiserat förslaget för

att bli för dyrt och krångligt.

TCO:s förslag om en professionalisering av det obetalda arbetet som nyckeln till jämställdhet ligger ändå i linje med den borgerliga regeringens ideologi om att prioritera tillväxt före fördelning. Elitskolor och privata sjukhus anses inte konkurrera med det allmänna utan ses som ett komplement vars nedsipprande effekter gynnar alla och gör fördelningen av knappa resurser onödig.

Ökade löneskillnader är inget problem så länge även de med minst får lite mer, och jämställdheten i hemmen ska inte lösas genom att männen "tvingas" ta ett större ansvar, utan genom att en utomstående person betalas för att utföra det arbete som annars traditionellt faller på kvinnan.

ARBETSTIDSFÖRKORTNING kan på ett sätt betecknas som "motsatsen" till hushållsnära tjänster: I stället för att köpa tjänster innebär det att tid frigörs från den betalda arbetstiden som sedan kan användas för eget obetalt arbete i hemmet. Det är en klassisk vänsterfråga som numera bara drivs av miljöpartiet, sedan vänsterpartiet i somras gjorde om sitt generella krav på sextimmars arbetsdag till en "vision" och i stället driver arbetstidsförkortning specifikt för barnfamiljer.

Men även om skatteavdrag för hushållstjänster och arbetstidsförkortning är reformer som syftar åt diametralt olika håll har de en viktig punkt gemensam – de lämnar familjernas interna makt- och arbetsfördelning intakta. Med hushållsnära tjänster trollas striden om smutsvätten bort med betaltjänster utförda av marknaden. Med arbetstidsförkortning får alla

mer tid till att skura hemma hos sig själva, men ingenting tyder på att rådande könsmonster kring vem som faktiskt greppar trasan förändras automatiskt bara för det.

EN REFORM SOM däremot angriper fördelningen av det obetalda arbetet är frågan om föräldraledighet. Arbetsfördelningen i familjer grundläggs oftast när barnen är riktigt små och uttaget av föräldradagarna påverkar långsiktigt i vilken utsträckning hon tar huvudansvaret för hem och barn. Ett jämnare uttag av föräldraledigheten leder dessutom till en starkare ställning för kvinnan på arbetsmarknaden vilket i sin tur ytterligare kan påverka ansvarsfördelningen hemma. En aspekt av en individualiserad föräldraförsäkring är att den privata sfärens konflikter ses som politiska.

Samtidigt som TCO lanserade sitt förslag om hushållstjänster meddelade socialdemokraterna att de har bytt ståndpunkt kring just föräldraförsäkringen. I ett inledande skede förordas en tredelning av föräldradagarna som på sikt ska bli till en fullständig individualisering, och partiet sällar sig därmed till till vänstern och miljöpartiet som sedan tidigare förordar en sådan reform.

FÖRSLAGET INNEBÄR en kraftig omsvängning jämfört med s-kongressen 2005, då Göran Persson bestämt avvisade alla former av "kvotering" på detta område. Slutatsen torde bli att vi, om vänsterblockets opinionssiffror håller i sig, har en radikalt förändrad jämställdhets- och familjepolitik att vänta efter valet 2010.

kristina.lindquist@arbetaren.se

FOTO: JOSÉ FIGUEROA

Med hushållsnära tjänster trollas striden om smutsvätten bort med betaltjänster utförda av marknaden.